

Information om sexuella besvär efter cancerbehandling hos kvinnor

I samband med cancersjukdom och efterföljande behandling påverkas ofta lust och sexuell förmåga. Bristande lust kan ofta komma i samband med oro och stress. Sexuell aktivitet kan kännas obekvämt eller göra ont.

Att låta sexualiteten vara en del av livet även under sjukdom och behandling kan vara en viktig källa till njutning, närhet och välbefinnande. Behovet av kroppskontakt kan tillfredsställas på olika sätt och sexualitet kan innebära så mycket mer än samlag under olika faser i livet.

Efter strålbehandling av cancer i lilla bäckenet kan slemhinnan i vagina påverkas och en inflammatorisk skada uppstår. Detta kan i läkningsförloppet leda till att vaginalväggarna fäster vid varandra. Sammanväxningarna är först mjuka och lätta att lossa från varandra. Efter några månader kan de däremot bli fasta vilket kan innebära svårigheter vid vaginal penetrering. Slemhinnan kan bli torr, skör och elasticiteten minskar.

Vid tarmcancer kan även vaginas läge påverkas. Har ändtarmen tagits bort kan livmodern tippa bakåt eftersom ändtarmen inte längre finns kvar och fyller upp bakom slidan. Vaginas bakre vägg kan även växa fast bakåt och bilda ärr vilket kan leda till att vagina blir mindre elastisk och torrare. Det kan även göra att sekret och slem samlas i vagina och större mängder sekret kan rinna ut när du reser dig eller vid fysisk aktivitet.

Råd för egenvård

För att förhindra sammanläkning och förkortning av vagina är det viktigt att den tänjs med hjälp av en vaginalstav. Med hjälp av denna lossas slid-väggarna från varandra. Denna behandling möjliggör att behålla fysisk funktion som främjar sexuell hälsa och underlättar vid kommande gynekologiska undersökningar.

Så småningom kommer slemhinnorna i vagina att läka och då kvarstår interisken för sammanväxningar. Vaginal penetrering förhindrar också att slemhinnorna i vagina växer samman.

Du kan även behöva lokalt östrogen för att förhindra torra och sköraslemhinnor. Diskutera detta med din behandlande läkare.

Vid sekret och slem i vagina räcker det oftast att använda ett trosskydd.

Information om vaginalstav får du av sjuksköterska vid mottagningen för bäckencancerrehabilitering. Vid behov kan du få remiss till gynekolog.

Vid frågor

Välkommen att kontakta sjuksköterska vid mottagningen för bäckencancerrehabilitering, Centrum för cancerrehabilitering, telefon 08-123 676 00

Text: Karin Eriksson, leg. sjuksköterska, MSc och Gail Dunberger, leg. sjuksköterska, PhD, Mottagningen för bäckencancerrehabilitering vid Centrum för cancerrehabilitering

Granskad av Annika Sjövall, överläkare, docent, kolorektalcancerflödet, patientområde bäckencancer, Karolinska universitetssjukhuset och regionalt cancercentrum Stockholm-Gotland 2019-12-10